

ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΑΡΩΡΤΕΑ

Ἐν Ἑλλάδι..... Δρ. 2.—

Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. » 2.50

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτῶν.....20

261—ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔ. ΕΡΜΟΥ—261

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΑΠΑΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Η ΑΞΙΑ ΘΥΓΑΤΗΡ

Οὐχὶ μόνον ὁ χριστιανισμὸς ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἱστορία ἐν γένει ἀνέκαθεν ἐτίμησε καὶ ἀντήμειψε τὴν ἀγαθὴν θυγατέρα ὡς ἔχουσαν τὰ στοιχεῖα τῆς ἀληθοῦς γυναικός. Ὅ,τι ἡ γυνὴ πολλάκις ἀπέτυχε ν' ἀποκτήσῃ διὰ στολισμοῦ, ὠραιότητος, φυσικῆς κομψότητος ἢ διανοητικῆς ὑπεροχῆς, δηλ. δόξαν καὶ εὐδαιμονίαν, ἀπέκτησεν διὰ τῆς ἀπλῆς ἐκτελέσεως τῶν οἰκιακῶν καθηκόντων αὐτῆς καὶ ἰδίως διὰ τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς ἀγάπης. Ἐπανειλημμένως ἠγανάκτησεν ἡ καρδιά ἡμῶν βλεπόντων τὸ οἰκτρότατον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ θέαμα, ἦτοι κόραν ὑπερήφανον ἅμα καὶ ἀνόητον, κακότροπον, ἀναξιοποσπῆ καὶ ἀφιλότιμον, φέρουσαν ὀπισθεν τὴν μητέρα τῆς δίκην ὑπερηφάνου κατὰ τοῦ τοιοῦτου ἐθίμου πᾶσα εὐγενῆ καὶ χριστιανικῆς καρδίας ὀφείλει νὰ διαμαρτυρηθῇ στιγματίζουσα τὰ τοιαῦτα πλάσματα ὡς ἀνάξια τῆς ἀξιοπροσέχεις τῆς εὐγενούς καὶ ἀληθοῦς γυναικός.

Πόσον διάφοροι εἶναι αἱ θυγατέρες ἐκεῖναι, ἅς ἡ ἱστορία ἐκθειάζει διὰ τὴν πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν ἀγάπην καὶ σεβασμὸν. Ξηλοῦσαμεν περὶ θυγατρὸς, ἧς ὁ πατὴρ ὑποπέσας εἰς ἕξις μέθης ἀπώλεσεν ὄχι μόνον υἱεῖαν, ὑπόληψιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν περιουσίαν του, ὥστε ἡ ποτὲ ἐν πολυτελείᾳ διατελοῦσα οἰκογένειά του ἤδη ἦν πενυπέτατη. Ἡ νεαρὰ κόρη του συναισθανθεῖσα τὴν ταλαιπωρίαν τοῦ πατρὸς εἰσῆλθεν εἰς συνθήκην, τρόπον τινα, μετ' αὐτοῦ ὅτι ἐὰν αὐτὸς ὑπόσχεται νὰ ἀπέβῃ ἐντελῶς τῶν μεθυστικῶν ποτῶν, αὐτὴ ἠδυνάτο νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος καὶ οὕτω σῶσῃ πολυτελεστάτον κτήμα. Ἐγένετο. Ἡ θυγάτηρ κατέφυγεν ἕνα ὑπερηφάνον ἐν οἰκογενείᾳ

τινὶ ἐνθα καὶ ἐσπούδαζε, διεκρίθη καὶ τέλος ἔλαβε θέσιν ἐν τινὶ σχολῇ ὡς διδασκάλισσα, καὶ οὕτω διὰ πολλῶν κόπων καὶ μόχθων, ἡ θυγάτηρ αὐτῆ τοῦ ἀσώτου ἐγένετο ἡ σῴτειρα τοῦ πατρὸς καὶ ὁ στῦλος τῆς οἰκογενείας.

Ἡ Ῥωμαϊκὴ ἱστορία ἀναφέρει ὅτι ἐπίσημὸς τις ἀνὴρ καταδικασθεὶς εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον ἐρόφηθη εἰς τὰς φυλακάς, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ δεσμοφύλαξ εὐσπλαγχνίσθη αὐτὸν διὰ τὴν ἐπιστημότητά του καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸν θανατώσῃ ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης, εἰς μόνην δὲ τὴν θυγατέρα του ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος. Ἡμέραι πολλαὶ παθῆλθον καὶ ὁ καταδικωμένος ἐφαίνετο ἀκμαῖος ὅπερ ἐκίνησε τὴν περιέργειαν τοῦ δεσμοφύλακος, ὅστις ζητήσας τὸ αἴτιον τῆς ἀποτυχίας του εἶπεν ὅτι ἡ θυγάτηρ ἔτραψε τὸν πατέρα διὰ τοῦ γάλακτος τῶν μαστῶν τῆς. Τὸ δαίγμα τοῦτο τῆς ἀγάπης τὸν μὲν πατέρα ἔσωσε τοῦ θανάτου, τὴν δὲ θυγατέρα ἐτίμησε, ἐπὶ τούτῳ ἀνεγερθέντος ναοῦ τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς ἀγάπης τῶν τέκνων.

Λέγεται καὶ περὶ τοῦ διακεκριμένου γάλλου Bozette ὅτι ἐρόφηθη ποτὲ ἐν τῇ φυλακῇ μετὰ τῆς θυγατρὸς του ἀναμένων τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου. Καὶ ἡ μὲν θυγάτηρ ἠθώωθη, ὁ δὲ πατὴρ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ νέα Ἐλισάβετ ἠνεῖτο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν πατέρα αὐτῆς ἡκέτελεσις ἀνεβλήθη ἐπὶ τινα χρόνον. Τέλος τὴν 2^{αν} Σεπτεμβρίου 1792 ὁ πατὴρ προσεκλήθη νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν καὶ ἠνέχθη εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ὅτε δὲ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐτέθη ἐπὶ τοῦ κορμοῦ καὶ ὁ δήμιος ὕψωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἕνα διὰ τῆς ἀξίνης ἀποκόψῃ τὴν κεφαλὴν του, ἡ θυγάτηρ διασχίσασα τὸ πλήθος καὶ βίβησεν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἀνέκραξε πρὸς τὸν δήμιον: «Κτύπα,

βάρβαρε! δὲν θέλεις θανατώσει τὸν πατέρα μου εἰμὴ διὰ τοῦ στήθους μου! Ἡ χεὶρ τοῦ δημίου ἐδειλίασε, ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπταθήθη καὶ φωναὶ ἠκούσθησαν ἐκ τοῦ πλήθους «χάρις! χάρις!!!» Καὶ οὕτω ἡ ἀγαθὴ θυγάτηρ ὠδήγησε τὸν μὲν καταδικασθέντα αὐτῆς πατέρα εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἐαυτὴν δὲ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, διδάξασα τοὺς παρισταμένους ἐναργῶς τὸ: «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα εὖ σοὶ γίνηται».

Ο ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Ὁ χαιρετισμὸς εἶναι ἀπλῆ τις ἐξωτερικὴ ἀπόδειξις τῆς εὐγενείας, τῆς φιλίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀποδιδόμενου εἰς ἀνθρώπους οὓς ἀπαντῶμεν ἢ ἐπισκεπτόμεθα. Εἰς τὴν Γαλλίαν χαιρετῶσιν ἐκκαλύπτοντες τὴν κεφαλὴν τῶν καὶ ὑποκλινόμενοι· ἀλλ' ὅποια διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ βαθέος καὶ σεμνοπρεποῦς χαιρετισμοῦ τοῦ ταπεινοτάτου καὶ εὐπειθεστάτου δούλου καὶ τοῦ ψυχροῦ καὶ ἀποτόμου τοῦ προστάτου! Ὁ μὲν κλίνει τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ κάμπτεται εἰς δύο, ἐγγίζων ἔστιν ὅτε τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ μετώπου του καὶ νομίζων ὅτι οὕτω δύναται νὰ φανερώσῃ κάλλιον τὸν δουλόφρονα χαρακτῆρα του. Δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τὸν χαρακτῆρα δύο ἀνθρώπων ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν χαιρετῶνται καθ' ὅδον, Κύριος ἄνευ αὐστηλῆς καὶ νέος καλλωπιστής, ὅστις φοβεῖται μὴ διαλύσῃ τὴν κάλῳς περιποιημένην κόμην του χαιρετᾶ μόνον διὰ τῆς χειρός. Ἐνῶς πούνακτιον ἐντιμὸς ἐπαρχιώτης στηρίζει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας κατὰ τὰ ἀνατολικά ἔθιμα. Ὁ μὲν φέρει τὸν πῖλον του πρὸς τὸ ἐμπρὸς καὶ τὸ σῶμα του πρὸς τὰ ὀπίσω νομίζων ὅτι φέρεται ἰσοσφόπως. Ὁ δὲ νομίζει ὅτι δεικνύεται φιλόκαλος, ὅταν ἐκτείνῃ πλαγίως τὸν δεξιὸν βραχίονά του κινδυνεύων ἐξ ἀπροσεξίας νὰ ραπίσῃ τὸν διαβαίνοντα ὀπισθὲν του. Ὁ Ἀλέξανδρος χαιρετᾶ ἐκείνους οὓς ὑποθέτει ὅτι εἶναι σπουδαῖα πρόσωπα ἵνα ἐννοήσωσιν οἱ ἀνθρώποι ὅτι ἔχει σχέσεις, ἃς αὐτὸς δὲν ἔχει. Δὲν ἠμιλοῦμεν περὶ τινῶν χαιρετισμῶν, τῆς ἐθιμοταξίας οἵτινες ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς εὐγενείας ὑποκρύπτουσι βαθυτάτην ἀντιπάθειαν.

Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι μὴ φέροντες τὰ συνήθη σήμερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κοσμητήματα, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐκκαλύπτονται πάντοτε συναντῶμενοι. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τὸν 5^{ον} καὶ 6^{ον} αἰῶνα, ἐξέφραζέ τις τὴν πρὸς τινὰ ἄλλον ὑπόληψίν του ἀφαιρῶν μίαν τρίχαν τῆς κεφαλῆς του καὶ παρουσιάζων ταύτην πρὸς αὐτόν. Κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν οἱ φαλακροὶ ἐθεωροῦντο ὡς ἀδιαφοροῦντες καὶ ὄντες ψυχροὶ, μὴ ἔχοντες τινὲς τρόπων νὰ ἐκφράσωσι τὴν ὑπόληψίν των. Καλὸν μέσον νὰ μὴ ἐκφράζῃ τις τὴν ὑπόληψίν του εἰς τὸν τυχερότα διότι ἐγνώριζε τί ἤξιζε. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐχαιρέτα τις

τὸν ἀνώτερόν του καταβαίνων τοῦ ἵππου του καὶ ἀσπάζομενος αὐτόν. Ὁ ἀσπασμὸς τῆς χεῖρός ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην σύμβολον ἀξιοματῶς ὡς καὶ ὁ ἀσπασμὸς τοῦ ποδός. Ὅτε Κάρλοσ ὁ Γ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, παρεχώρησε εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Νορμανδῶν, Ῥολάν τὴν ἐπαρχίαν ἧς ἐπωνομάσθη κατόπιν Νορμανδία (912) στρατιώτας τις τοῦ Ῥολάν ἐπιφορτισθεὶς παρ' αὐτοῦ νὰ ἐκτελέσῃ εἰς τὴν θέσιν του τὸν τύπον τοῦ ἀξιώματος, ὕψωσεν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν πόδα τοῦ Κυρόλου ὥστε τὸν ἀνέτρεψε, τὸ ὅποιον δὲν περιελαμβάνετο ἐν τῷ προγράμματι τῆς τελετῆς.

Ἐπῆρχε καὶ ἄλλη τις συνήθεια χαιρετισμοῦ νὰ ἄπτονται τοῦ μύστακος, πρᾶγμα ἀδύνατον διὰ τοὺς στερουμένους τοῦ τοιούτου στολισμοῦ. Ὁ Οὐερδιέρος ἀφηγεῖται ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλα εἶδη χαιρετισμοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας τῷ 1577. «Τινὲς μὲν ἔλεγον ἀσπάζομαι τοὺς πόδας τῆς μεγαλειότητος σας· ἄλλοι δὲ εἶμαι ὁ αἰώνιος δούλος τῆς οἰκίας σας· εἶμαι τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σας. Οἱ ὅποιοι αὐλικὸι χαιρετισμοὶ ἂν καὶ ἦσαν ὅλως μάταιοι ἐλέγοντο σχεδὸν πάντοτε μεθ' ὑποκρισίας. Τὸ ἔθος τοῦ ἀσπάζεσθαι τὸν δακτύλιον τῶν ἐπισκόπων καὶ τὸν πόδα τοῦ πάπα εἶνε τοῦ μεσαιῶνος. Οἱ περισσότεροι λαοὶ τῆς Εὐρώπης χαιρετῶσιν ὡς ἡμεῖς σπανιώτερον ἀποκαλυπτόμενοι, συνηθέστερον ὅμως μεταχειρίζομενοι τὴν δεξιῶσιν. Οἱ λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς χαιρετῶσι ὑποκλινόμενοι καὶ θέτοντες τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας των, ἢ ὑψοῦντες τὰς χεῖρας των ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν των. Οἱ κάτοικοι τῶν Ὀταϊτιῶν νήσων τῆς Ὀκεανίας μᾶλλον οἰκείοι χαιρετῶσι προσκροῦντες τὰς ῥίνας καὶ συσφίγγοντες τὰς χεῖρας· τὸ ἔθος ὅμως τοῦτο οὐδεὶς τῶν Εὐρωπαίων ἀπεμνήθη μέχρι τοῦδε.

Εἰς τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰ ἐγγράφα ὁ χαιρετισμὸς ἐτίθετο ἄνωθεν. Οἱ πάπαι ἐπεμπον τὸν χαιρετισμὸν των καὶ τὴν ἀποστολικὴν των εὐλογίαν. (Salutatem et apostolicam Genedictionem). Τὰ διατάγματα τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας ἤρχοντο οὕτω. *N. Dei gratia Francorum et Navarrae Rex, omnibus praesentibus et futuris salutem.*

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ὠνομάζετο χαιρετισμὸς, *salutatio*, ἢ ἐπίσκεψις ἢ ἐποίησι πολίτης τις εἰς ἄλλον ὑφ' οὗ ἐπροστατεύετο. Ὁ Οὐίγγλιος μᾶς λέγει περὶ τῶν πλουσίων τούτων οἰκιῶν οἵτινες ἦσαν πλήρεις τοιούτων πελατῶν.

Mane salutantum totis vomit aedibus undam.

Ὁ προστάτης ἐδέχετο τοὺς ἐπισκεπτόμενους αὐτόν εἰς τὸ προαύλιον, ἀκολουθοῦμενος ὑφ' ἐνὸς νομοκλήτορος, ἑκαστον ἀναλόγως τῆς τάξεώς του. Ὁ νομοκλήτωρ ἦτο δούλος ἐπεφορτισμένος νὰ ὀνομάζῃ πάντας οἵτινες ἤρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου του. Ὅταν ὁ κύριος ἐθῆρευε δικαστικὴν τινὰ θέσιν ἠκολουθεῖτο πάντοτε ὑπὸ τοῦ νομοκλήτορος του, ὅστις τῷ ἐδείκνυε τοὺς πολίτας οὓς ἀπῆντα καὶ οὓς ἔδει

νὰ χαιρετᾶ διὰ τὸ συμφέρον του. Οἱ ὑποψήφιοι τῶν ἡμερῶν μας δὲν ἀπατῶνται μιμούμενοι τοὺς γραικοὺς Ῥωμαίους, γνωρίζοντες ὅποια εἶναι ἡ ἀξία ἐνὸς χαιρετισμοῦ ἐπιδεξίως διὰ τοῦ πῖλου διδομένου.

E. M.

Ο ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΛΩΣ

Ὁ πρῶτος κάλως εἶχε κατατεθῆ κατὰ τὰ 1857 καὶ 1858· ἀλλ' ἀφοῦ μετεβίβασε τριακόσια περίπου τηλεγράφηματα ἔπαυσε τοῦ νὰ ἐργάζεται. Τῷ 1863 οἱ μηχανικοὶ κατεσκευάσαν ἕτερον κάλω μήκους 3,400 χιλιομέτρων καὶ βάρους 4,500 τόνων ὅστις καὶ ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τοῦ Μεγάλου Ἀνατολικοῦ. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἀπόπειρα ἐναυάγησε.

Εἰς ἀπόστασιν ἑξακοσίων τριάκοντα καὶ ὀκτὼ μιλίων ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἰρλανδίας καὶ εἰς βάθος τριῶν χιλιάδων ὀκτακοσίων τριάκοντα ἐξ ἑπτῶν παρήχθη ἡ ῥωγμὴ ἢ καταστρέψασα τὴν ἐπιχειρήσιν.

Συνεδέθη καὶ κατεβυθίσθη ἐκ νέου ὁ κάλως· ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας διεσπάσθη πάλιν καὶ δὲν ὑπῆρξε κατορθωτὴ ἢ ἀνεύρεσις αὐτοῦ εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὀκεανοῦ. Ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἀποθαρρύνονται. Ὁ τολμηρὸς κ. Field ὁ πρωτοεργὸς τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὲρ ἧς εἶχε ῥιψοκινδυνεύσει ἀπασαν τὴν περιουσίαν του προεκάλεσε νέαν συνεισφορὰν χρημάτων· ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης νέος κατάλογος συνδρομῶν ἐκαλύφθη ἀμέσως· καὶ ἕτερος κάλως ὑπὸ καλλιτέρους ὄρους κατεσκευάσθη. Τὸ σύνδεμα τῶν ἡλεκτρικῶν συρμάτων ἀπεμονώθη ἐντὸς περικαλύμματος ἐκ Γουτταπέρκης καὶ προσφυλάχθη διὰ στρωμνῆς πλεκτῶν ὑλῶν περιεχομένης ἐντὸς μεταλλίνης συναρτήσεως. Ὁ μέγας δὲ Ἀνατολικὸς ἀπέπλευσε πάλιν ἐξ Ἀγγλίας τὴν 13 ἰουλίου 1866.

Ἡ ἐπιχειρήσιν προέβαινε καλῶς. Ἐν τούτοις δυσάρεστον τι συνέβαινε. Πολλάκις, ἀνελίσσοντες τὸν κάλω οἱ ἡλεκτρισταὶ παρητήρησαν ὅτι προσφάτως εἶχον ἐμπηχθῆ ἤλοι ἐν αὐτῷ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ βλάψωσι τὸν πυρῆνα τοῦ κάλου. Τότε ὁ πλοίαρχος Ἄνδερσον οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ μηχανικοὶ τοῦ πλοίου συνελθόντες διεσκέφθησαν καὶ ἀκολουθῶς διεσάλπισαν ὅτι ἂν ὁ ἐνοχὸς συνελαμβάνετο ἐπὶ τοῦ πλοίου θὰ ἐβρίπτετο ἄνευ ἐτέρας δίκης εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐκτοτε ἡ ἐγκληματικὴ ἀπόπειρα δὲν ἐπανελήθη πλέον.

Τὴν 23^{ην} ὁ μέγας Ἀνατολικὸς εὕρισκετο εἰς ἀπόστασιν ὀκτακοσίων χιλιομέτρων μόνον ἀπὸ τῆς Νέας Γῆς, ὅτε καὶ τῷ ἐτηλεγράφησαν ἐξ Ἰρλανδίας τὴν εἰδησίαν τῆς ἀναχωρῆς μεταξὺ Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας μετὰ τὴν μάχην τῆς Σαδόβας. Τὴν 27^{ην} κατεμέτρησεν ἐν μέσῳ ὀμιχλῶν τὸν λιμένα τοῦ *Heart's Content*. Ἡ ἐπιχειρήσιν εἶχεν εὐτυχῶς ἀπολήξει καὶ διὰ τοῦ πρώτου αὐτῆς τηλεγραφήμα-

τος ἡ Ἀμερικὴ ἀπηθύβη πρὸς τὴν γηραιὰν Εὐρώπην τοὺς σοφοὺς ἀλλὰ σπανιώτατα ἐννοηθέντας αὐτοὺς λόγους: *Ἄβρα ἐν ὑψηλοῖς Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.*

Ὁ ἡλεκτρικὸς οὗτος κάλως φαίνεται ἤδη εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὀκεανοῦ κεκαλυμμένος ὑπὸ λειψάνων κογγυλῶν καὶ πλήθους λεπτοτρητοφόρων, κεκονιαμένος ἐντὸς πετρώδους ἐξοχῆς προστατευούσης αὐτόν κατὰ τῶν διατρητικῶν μαλακίων. Ἀναμφιβόλως δὲ θέλει διαρκέσει ἐπ' ἀπείρον καθότι παρατηρήθη ὅτι τὸ ἐκ γουτταπέρκης περικαλύμματά του βελτιοῦται ἐφ' ἑσὸν μένει ἐντὸς τῶν θαλασσίων ὑδάτων. Ἀλλῶς τε ὁ κάλως οὐδέποτε βυθίζεται ἐπὶ τόσῳ καλῶς ἐκλελεγμένου ἐδάφους καὶ εἰς τηλικαῦτα βάθη τόσῳ, ὥστε νὰ διάρρηγῃ.

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ

Ἡ μουσικὴ ἐκπαλαὶ ἐθεωρεῖτο ὡς μάθημα ἀναπόφευκτον τοῖς ἐλευθερίως ἀνατρεφόμενοις κατ' ἐξοχὴν χρήσιμον εἰς μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῶν ἡθῶν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ μετὰ τῆς ποιήσεως στενῶς συνεδέετο.

Ἀρχαιοτάτη λέγεται ἡ καταγωγὴ τῆς μουσικῆς. Κατὰ τὴν Γραφὴν ὁ Ἰουβάλ ἕννατος ἀπόγονος ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ἦν ὁ καταδειξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν. Καὶ ἄμα τῇ εὐρέσει τῆς δὲ τόσῳ εὐγενῆς ἐλογίσθη ὥστε πρώτη χρῆσις αὐτῆς ἐγένετο εἰς λατρείαν τοῦ θεοῦ. Ἡ μουσικὴ ὡς ἐκ τῆς τέρψεως καὶ τῆς ἐπὶ τῶν ἡθῶν ἐν γένει ἐπιρροῆς τῆς φαίνεται ὅτι καλλιεργήθη βαθμῶν καὶ διὰ τοῦτο τὰ μουσικὰ ὄργανα φαίνονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς μουσικῆς μικρὸν κατὰ μικρὸν τελειοποιούμενα. Περὶ τῆς βαθμιαίας ταύτης ἀναπτύξεως θέλομεν ὀμιλήσει λίαν συνοπτικῶς, ἀπλῶς τὰ εἶδη καὶ τὴν χρῆσιν τῶν μουσικῶν ὀργάνων ἀνφέροντες, μετὰ συνοπτικῶν σημειώσεων ἀφίκοντες ἄλλοις νὰ ὀμιλήσωσιν ἐπὶ τούτων ἐκτενεστέρον.

Καὶ πρῶτον τὰ μουσικὰ ὄργανα διαίρουσιν εἰς τρεῖς τάξεις εἰς κρουστά, κρουστά καὶ ἔγχροδα.

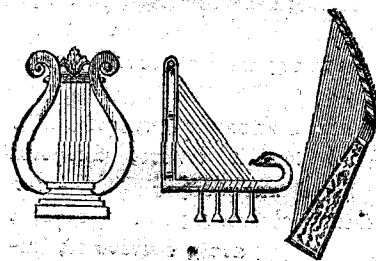
ΟΡΓΑΝΑ ΠΝΕΥΣΤΑ

Σάλπιγξ. Τὸ ὄργανον τοῦτο κατατάσσεται μεταξὺ τῶν τῆς πρώτης ἐποχῆς. Ἦτο ἀρχαῖοθεν γνωστὸν τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ συνηθέστατα εὕρισκόμενον αὐτὸ ἀπεικονισμένον ἐπὶ τῶν τάφων των. Ἡ ἑλληνικὴ παράδοσις ἀποδίδει τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ τῇ Ἀθηνᾷ παρὰ δὲ τῷ Ὀμήρῳ οὐ μόνον τὸ ἦημα σαλπίζω εὕρισκεται ἀλλὰ καὶ περὶ ἤχου τῆς σάλπιγγος ἐν στοιχ. Σ λόγος γίνεταί. Ἐν τῇ Παλαιᾷ διαθήκῃ πολλαχοῦ γίνεταί λόγος περὶ σάλπιγγος. Ἐκ πάντων δὲ τούτων ἐξάγεται ὅτι τὸ ὄργανον τοῦτο ἦτο τὰ μάλιστα ἐν χρῆσει παρὰ τῷ στρατῷ. Ὁμοί-

πρός τὴν σάλπιγγα ἔχομεν τὴν κερατίνην ἢ ἀνάλογον τινα ἀπαντῶμεν παρὰ τῆς Ῥωμαίων τὴν **bituum** (βικάνην) ἦν καὶ οἱ ἔβραιοι μετεχειρίζοντο πρὸς δοξολογίαν τοῦ Κυρίου (ψαλ. 97) Γένεσις δ' 21.

Σύριγγες. Τὸ ὄργανον τοῦτο ὅπερ ἡ μυθολογία ἀντιβιάζει μέχρι τοῦ Πανός ἀπετελεῖτο ἐκ καλάμων συνδεδεμένων καὶ πεφραγμένων τὴν ἑτέραν ἀκρὴν διὰ κροῦ· ἐσυρίζετο δὲ κατὰ μῆκος τῶν ἀνοικτῶν ἀκρῶν. Πολλοὶ μῦθοι ἀναφέρονται ἐπ' αὐτῆς, ὧν ἀναφερόμεν μόνον τὸν ἑξῆς: Ἡ νόμφη Σύριγγ' ἀνωκλήθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Πανός καὶ κινδυνεύουσα νὰ συλληφθῆ προτεκάλασεν εἰς βοήθειαν τὸν πατέρα της, ὅστις τὴν μετεμόρφωσεν εἰς κάλαμον, ἐκ τοῦ ὁποίου κόψας ὁ Πᾶν κατεσκεύασε τὴν σύριγγά του· λέγεται δὲ ὅτι αἱ ἀρχαιότεραι σύριγγες ἦσαν προσδεδεμέναι εἰς ἀσκόν.

Αὐτοί. Πολλῶν εἰδῶν αὐλοὶ ἀπαντῶνται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὧν κυριώτερα εἶδη, ὁ κυρίως αὐλός, ὁ

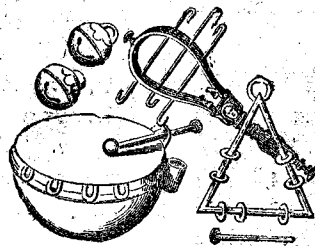

Ε'. Ὅργανα ἔγχορδα.

βαρίαυλος καὶ ὁ πλάγλαιος. Οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τὸ ὄνομα Σιμπὶ μετεχειρίζοντο διπλοῦν αὐλὸν κατασκευαζόμενον πολλῶν ἐξ ὁστοῦ κνήμης, ὅστις ἦν ἐν ἤρῃσιν καὶ παρ' Ἑβραίων, Ἀσσυρίων, Πέρσων, Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον οἱ αὐλοὶ διηροῦντο εἰς ἄρρνας καὶ θήλειες καθόσον ὁ ἦχος αὐτῶν ἀντεστοίχει πρὸς φωνὴν γυναικείαν ἢ ἀνδρικήν. Λέγεται ὅτι τὰ Ἀθηναῖα τεῖχη κατηδαφίζοντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἠχοῦντος τοῦ αὐλοῦ, ὁ ἦχος τοῦ ὁποίου ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὅτι ἰδύνατο νὰ καταστήσῃ τὸν ἀνθρώπον ἀροβὸν πρὸς πάντα κίνδυνον. Ἦν τῆ ἐποχῇ τοῦ Ὁρατίου εὐρισκόμεν ὄργανον ἀλλὰ ἄλλα αὐλοῦ, ἀλλὰ ἄλλὰ αὐτῶν κατόπιν ὁμῶς καταστάσαι σχολεῖα διαφθορᾶς διελύθησαν καὶ κατεστράφησαν ἐπελθόντος τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ Ἑτρούσκων μετεχειρίζοντο τὸν ἀσκὸν ὅπως φυσῶσιν τρεῖς ἢ καὶ τέσσαρας συγχρόνως αὐλοῦς.

ὍΡΓΑΝΑ ΚΡΟΥΣΤΑ

Τὸ κυριώτερον ὄργανον τοῦ εἶδους τούτου εἶναι τὸ **τύμπανον** ὅπερ οἱ ἔβραιοὶ ἀπεκάλουν **Τόφ.** Τὸ ὄργανον τοῦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εὐρίσκετο ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει ἐν ἣ καὶ τὴν σήμερον τὸ καλούμενον **τίφι.** Τὸ τύμπανον οἱ μὲν Ἑβραῖοι μετεχειρίζοντο πάντοτε ἐπὶ χαρᾶς ὡς π. χ. ἐν Κριταῖς ια' 34 ὅπου φαίνεται ὅτι ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἰεφθᾶς ὑπεδέχθη αὐτὸν ἐπιστρέφοντα νικητὴν μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν· οἱ δὲ Αἰγύπτιοι συχνότερον εἰς τὰς κηδείας των. Οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο τύμπανα περιεκοσμημένα διὰ κοδωνίσκων.

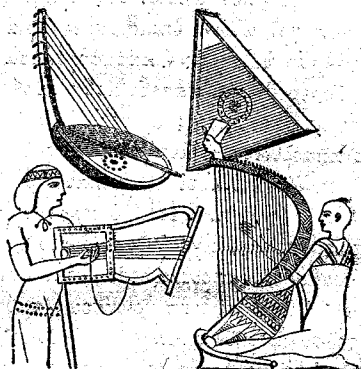

Β'. Ὅργανα κρουστά.

Κύμβαλον. Δύο εἰδῶν κύμβαλα ἐν τῇ Γραφῇ ἀπαντῶνται· τὰ εἶδη αὐτῶν ἦσαν κυπελλοειδῆ καὶ τὰ ἀλαλά-

Α'. Ὅργανα πνευστά.

Γ'. Ὅργανα ἔγχορδα.

ζόντα, αὐτὰ ἦσαν πλατῖα. Τὰ ὄργανα ταῦτα παλαιότατα ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς λατρίαν τῆς θεᾶς Κυβέλης, ὡς ἔχοντα τὸ σχῆμα τοῦ ἡμισφαιρίου. Παρεμφερῆ πρὸς ταῦτα ἦσαν τὰ κρόταλα μικρὰ τεμάχια γαλλοῦ, αὐτὰ προσδεδεμένα τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ ἀντίχειρος τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ λειχανοῦ καὶ μέσου ἐκρούοντο. Ταῦτα εἶναι ἐν μεγάλῃ ἤρῃσιν τὴν σήμερον περὶ τοῖς χωρικοῖς τῆς Ἰσπανίας.

Σείστρον. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸ πάντων ἀπαντᾶται τὸ ὄργανον τοῦτο παρ' οἷς ἦν ἀφιερωμένον εἰς τελετὰς θρησκευτικὰς καὶ τῶν ὁποίων

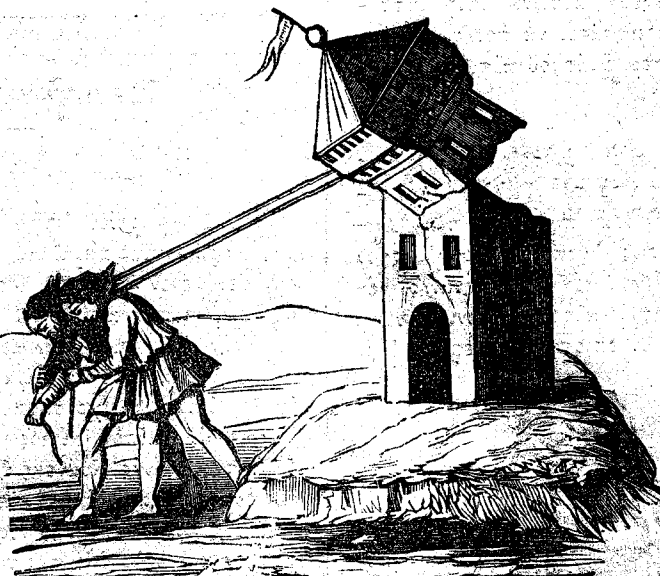
ὁ ἦχος ἐπιστεῦετο ὡς ἀποδιώκων τὸν Τυφῶνα. Δὲν ἐπέτρεπετο δὲ ἐν τῷ τοῦ νεοῦ νὰ τὸ βαστάζωσιν ἢ μόνον αἱ βασίλισσαι καὶ ἱερεῖαι. Οἱ Ῥωμαῖοι μόλις τὸ 50 π. χ. ἔμαθον τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ἥτις τὴν σήμερον εἶναι μεγάλη εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν Ἀβυσσινῶν τελετὰς. Ὁμοίως τούτου χρῆσεως εὐρισκόμεν καὶ αἰδηροῦν τρίγωνον κρούμενον διὰ μικροῦ σιδήρου.

ὍΡΓΑΝΑ ΕΓΧΟΡΔΑ.

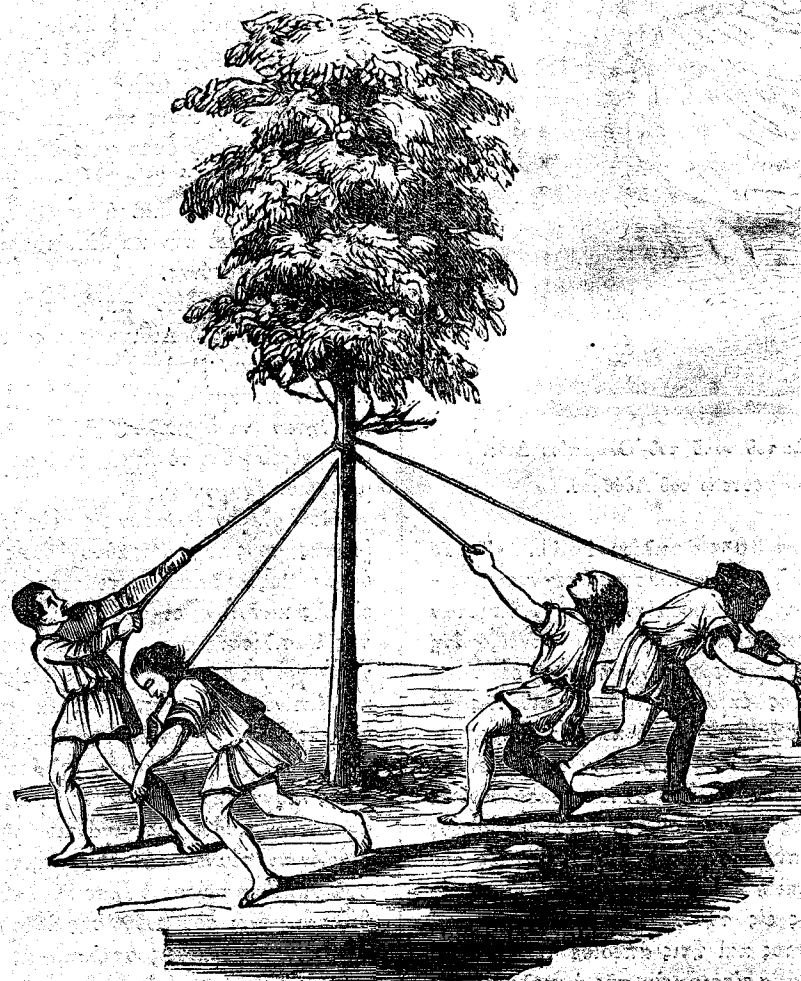
Ἄρπαι. Νάβλης ἢ Νεβέλ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις ὁμοιάζει σχεδὸν καθ' ὅλα πρὸς τὸ ταυτώνομον ὄργανον ὅπερ βλέπομεν τοὺς Ἰταλόπαιδας κρούοντας καθ' ὁδόν. Ἡ ἄρπα οὐδέποτε ὑπερέβαινε τὸ ὕψος 6 1/2 ποδῶν. Ἡ ἑλληνικὴ ἄρπα ἦτο τρίγωνος καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰερωνύμου καὶ Ἰσοδώρου εἶχε τὸ σχῆμα ἀνεστραμμένου ἑλληνικοῦ Δ. Ὁ Ἰώσηπος λέγει ὅτι κιθάρα μὲν δέκα χορδαῖς ἐξημένη τύπτεται πλήκτρῳ, ἡ δὲ γάβ.λα δώδεκα φθόγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις κρούεται (Ἀρχ. Ζ' 16').

Ψαλτήριον. Τὸ ψαλτήριον διέφερε τῆς ἄρπας καθότι αἱ χορδαὶ του ἐτανύοντο κατὰ πλάτος ἡχοῦ κιβωτίου. Καὶ τὸ ὄργανον δὲ τοῦτο ὡς καὶ ἡ ἄρπα ἀπαντᾶται παρ' Ἑβραίων, ἰδίως δὲ τοῦ τελευταίου φαίνεται μεγάλην χρῆσιν ἐποίησε ὁ Δαβὶδ. Ἡ ἑβραϊκὴ λέξις Ἄζιρ ἀποδίδεται εἰς αὐτό. Ὅμοιον αὐτοῦ κατὰ τι εἶναι καὶ ἡ Σαμβύκη.

Κιθάρα. Τὸ ὄργανον τοῦτο ἦν γνωστὸν ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων τοῖς Ἀσσυρίοις, εἰς τὴν ἱερογλυφικὴν γλῶσσαν τῶν ὁποίων **Mirate** quel ch' avvien per la discordia Ἰσοῦ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐριδος. Τοιαῦτα ἐνγένει τὰ περὶ μουσικῆς

Quanto puo la concordia unita insieme. Τὶ δύνανται οἱ ἄνθρωποι ὅταν ἡ ὁμόνοια τοὺς συνδέη

Mirate quel ch' avvien per la discordia Ἰσοῦ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐριδος. Τοιαῦτα ἐνγένει τὰ περὶ μουσικῆς

τᾶται ὡς ἀρχικὸν ψυφίον τῆς λέξεως «καλός». Ἡ κιθάρα μετὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα ἐγένετο κοινὸν ὄργανον καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Παρὰ τοῖς Ἑλλήνων ἡ ἐφεύρεσις αὐτῆς ἀποδίδεται τῷ Ἀπόλλωνι.

Ἄρπαι. Ἐπὶ τῶν Ἀσσυριακῶν ἀναγλύφων ἀπαντῶνται πολλῶν εἰδῶν λύραι. Παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἡ χρῆσις αὐτῶν ἦτο λιανέκτεταμένη παρὰ τοῖς πρώτοις μάλιστα, οἵτινες τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῆς ἀπέδιδον τῷ Ἑρμῇ. Οἱ Σπαρτιάται ἦσαν αὐστηρότατοι ὡς πρὸς τὸ παραδεγεμένον τῆς λύρας σχῆμα περιορίσαντες καὶ τὰς χορδὰς αὐτῆς εἰς ἑπτὰ καὶ τιμωροῦντες πάντα τολμῶντα νὰ προσθήσῃ ἢ μεταβάλλῃ τι ἐπ' αὐτῶν. Πολύμητος ἐν τούτοις ὁ Κολοφώνιος μετέβαλε τὴν λύραν καταβιδάσας αὐτὴν καθ' ἡμισυ τόνον τοῦ Δωρικοῦ ῥυθμοῦ καὶ χαλαρώσας τὰς χορδὰς πλεῖον ἢ ὅσον πρὶν ἐγένετο· πάντων δὲ πάλιν αὐτὰς ὅταν ἤθελε νὰ λύρῃσιν κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον. Αἱ ἑλληνικαὶ δ' ἐν γένει ἦσαν ὠραιότατου ῥυθμοῦ.

κων οργάνων και της χρήσεως αυτών. Επιφυλαττό-
μεθα δ' εν ευθετωτέρα περιστάσει να ποιήσωμεν εκ-
τεταμένως λόγον ιδία περι εκάστου αυτών.

Το ανάγλυφον τουτο εύρηθη εν ταίς ενεργηθείσασιν
εν 'Ολυμπία ανασκαφαίς υπό των Γάλλων. Διηγή-
μεθα ότι οι Γάλλοι εξήλωσαν ποτε τας των 'Αγ-
γλων επί της ακροπόλεως διαρπάγας· ούχ' ήττον
επειδή πρόκειται περι έργου τέχνης ελληνικής, θέ-
λομεν μεταφράσει οσα περι αυτού εν τινι εκθέσει
προς την 'Ακαδημίαν των επιστημών ανέφερεν ο κ.

'Ανάγλυφον εκ του ναού του 'Ολυμπίου Διός.

'Εν τῷ μουσείῳ του Λούβρου.

'Ραούλ 'Ροσσέτ την 30ην άπριλίου 1831. «Τούτο
είναι, είπεν, ανάγλυφον καλλίστης τέχνης παρι-
στών την 'Αθηνάν και ουδεμίαν σχεδόν υποστάν
φθοράν. Η θεά κάθηται επί βράχου στήριζομένη
επ' αυτού διά της άριστεράς, ενώ η δεξιά εξηλω-
μένη υπό τὸ στήθος εκράτει κλάδον, πιθανώς έ-
λαιας. Κατά τὰ φαινόμενα δὲ ὁ κλάδος οὗτος, ὃν
εδείκνυνεν εἰς τι πρὸ αὐτῆς πρόσωπον ὅπερ δὲν θὰ
ήτο ἄλλο ἢ ὁ 'Ηρακλῆς, ἢ τὸ κατεσκευασμένον εκ
χαλκοῦ· και ὄντως εύρηθη ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους
φύλλον ἐλαιας ἐπιχρῶσον ὅπερ θὰ ἀνήκεν εἰς τὸν
κλάδον τοῦτον· και ἡ ἐκλογὴ ομοίου δένδρου ἀνεφέ-
ρετο ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν περι
ἧς ὀμιλεῖ ὁ Πίνδαρος και ἧτις ἀπέδιδε τῷ 'Ηρακλεῖ
τὴν εἰς τὴν 'Ελλάδα εἰσαγωγὴν τῆς ἀγριελαιας, εἰς
τιμὴν τῆς ἀποίας μετεχειρίζοντο κλάδον αὐτῆς διά
τοὺς πρώτους τῶν 'Ολυμπιονικῶν στεφάνους».

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

ΔΑΒΙΔ ΛΙΒΙΓΚΣΤΩΝ.

(συνέχεια και τέλος ἴδε ἀριθ. 7).

Την 1ην μαρτίου 1858 ανευρίσκομεν αυτον επί
της 'Αφρικανικής παραλίας· αλλά την φορὰν ταύτην
συνοδοούμενον υπό του αδελφου του Καρόλου και
δύο σοφῶν τῶν κκ. Kirk και Thornton. 'Ηρχί-
σαν την ὁδὸν των και μετ' οὐ πολὺ ἐφθάσαν εἰς
τὰς συμβολὰς του Ζαμβίρα και Χιρῆ ποταμοῦ τὸν
ὁποῖον ὁ ἰατρὸς εἶχε σκοπὸν νὰ ἀνατρέξῃ και ὅστις
ὑπῆρξε δι' αὐτὸν αἰτίος μεγάλης ἀνακαλύψεως
δηλ. τῆς λίμνης Νυάσης ἣτις ἐκτείνεται πρὸς βορ-
ρὰν εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν περίπου λευγῶν. Διαφυ-
γῶν τὰς προσβολὰς τῆς νόσου, τὰ βέλη των αὐτο-
χθόνων και τοὺς ὀδόντας των θηρίων ὁ Λιβιγκστὼν
ᾤφειλεν εἶτι νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ πνιγῇ.
Καταληφθεὶς ἐν τῷ μονοζύλῳ του υπό τρομεροῦ
ὄραγγοτάγγου ὑπῆρξεν ἐπὶ ὥρας τὸ παίγνιον των
μανιῶδων κυμάτων. Τὸ πλοαρίον του ἐστρόβυλιζεν
ὡς τεμάχιον ἀχύρου ἐπὶ τῆς ἀφρώδους ἀφρώας των
κυμάτων, κατερχόμενον εἰς τὰ βῆθη τῆς θαλάσσης,
ὅπως ἀναφανῆ εὐθὺς πάλιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς κύμα-
τος. Οἱ ἐν αὐτῷ δυστυχεῖς ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀπώ-
λολῶτας, πλὴν ἡ θεία Πρόνοια ἐπέβλεπεν ἐπὶ των
ἀνθρώπων αὐτῆς· και ὁ ἰατρὸς ἠδυνήθη τέλος νὰ
ἀποδιβάσθῃ με τὴν καρδίαν πλήρη ζωῆρας πρὸς τὸν
θεὸν εὐγνωμοσύνης.

Τυχῶν ἐγκαρδίῳ παρὰ τοῖς παροχθίοις κατοί-
κοις ὑποδοχῆς ὁ Λιβιγκστὼν ἐπνέλαβε τὴν πρὸς
τὸν Ζαμβίραν. Περι τὰ τέλη τοῦ 1859 ἐφθάσε πάλ-
ιν τὸν ποταμὸν τοῦτον· ἀλλ' οἱ ὀδοιπόροι ἠναγ-
κᾶσθησαν νὰ ἐξακολουθῶσι τὴν ὁδὸν των περὶ
διότι εύρηθη ὅτι τὸ ἄχρῖς ἐκεῖ κομίσαν αὐτοὺς ἀτ-
μόπλοιον ἔκαμνε νερά.

Μετ' ὀλίγον ἐφθάσαν εἰς τοὺς ὀνομαστοὺς καταρ-
ράκτας τοὺς παρὰ τοῖς αὐτοχθόνιοις γνωστοὺς υπό τὸ
ὄνομα Μοζι-σά-τουνόα τουτέστι παταγῶδεις ἀτμοὶ,
εἰς οὓς κατόπιν οἱ 'Αγγλοὶ ἀπέδωκαν τὸ ὄνομα
τῆς Βασιλίσσης των. Οὐδεμία περιγραφή δύναται
νὰ ζωγραφίσῃ τὸ ἔξοχον μεγαλεῖον τοῦ ἐκπληκτι-
κοῦ ἐκείνου θαύματος. Οὐδεμία περιγραφή δύναται
νὰ μᾶς δώσῃ νύξιν κἄν τῆς ἀπεράντου ταύτης ὑδα-
τίνης ὀθόνης, ἣτις ἔχουσα πλάτους μῖας και ἡμι-
σειας λεύγης, κρημνίζεται ἐξ ὕψους μείζονος των τε-
τρακοσίων ποδῶν εἰς γιγάντιον ρῆγμα βράχων Νη-
σίδριόν τι τέμνει τὸν καταρράκτην εἰς δύο. 'Απὸ
τοῦ σημείου τοῦτου ὁ ἐκπεπληγμένος ὀφθαλμὸς βυ-
θίζεται μέχρι τοῦ βυθοῦ τῆς ἀβύσσου ὅθεν ἀνοψου-
ται πέντε ἀτμῶδεις στῆλαι, ἃς ὁ ἀνεμὸς σχημα-
τίζει εἰς θόλους και ἀνωθεν των ὁποίων παίζουσι
χιλιάδες ποικιλοχρῶν τόξων. Περικλείσατε ὅλα
ταῦτα περι πλουσιωτάτην βλάστησιν και ἐνώσατε

μετ' αυτων την καταπληκτικην τῷ καταρράκτου
βοῇν και τότε θέλετε ἐννοῆσαι διατί ἐπὶ τῇ θεᾷ
ταύτῃ ὁ Λιβιγκστὼν ἀνέκραξε: «Οὐδέποτε Εὐρω-
παῖος διελογίσθη εἰκόνα τοιαύτην· οἱ ἄγγελοι αὐτοὶ
ὑποχρεοῦνται νὰ κρατήσωσι πρὸ αὐτῆς τὴν πτῆσιν
των ὅπως θαυμάσωσιν αὐτήν». Ἄμα τῇ ἐπιστροφῇ
του ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης, ἣτις ἦτο ὁ πρόδρομος
τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὀδοιπόρος ἐπεβίβάσθη ἐκ νέου διὰ
τὴν 'Αγγλίαν.

'Εν τῇ περιηγήσει ταύτῃ ἠδυνήθη νὰ μελετήσῃ,
ἐκτετατωμένως τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εἶχεν ᾤθῃσει
τὸν τόπον ἢ σωματεμπορία των μαύρων. Ἡμέραν
τινα εύρισκετο ἐν τινι χωρίῳ ἐν ᾧ εἶχε λάθει χώραν
αἰχμαλωσία δούλων. Δὲν ἐβλεπέ τις ἢ πτώματα κα-
τακλύπτοντα τὸ ἐδάφος των πέριξ πόλεων και κοι-
λάδων και ὅσα ἀπογεγυμνωμένα και λευκαινόμενα
ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· ἐνθαῦθα κατόκει ἄλλοτε
φιλῆ πολυάριθμους ἢς ἀπαντες οἱ ἐπιζῶντες εἶχον ἀ-
παχθῆ δούλοι. Πρὸ των τοιούτων θαυμάτων ἡ καρδία
τοῦ περιηγητοῦ ἤμασε· δὲν θ' ἀνέπνευεν ἐλευθέρως ἢ
ὅταν ὁ εὐσεβητικὸς πολιτισμὸς ἤθελε θέσει τέρμα εἰς
τὰ φρικώδη ταῦτα κακουργήματα· και ἡ ἰδέα τοῦ νὰ
ἀφιερῶσῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του εἰς τὸ ἔργον
τοῦτο τῆς ἀγάπης ἐστερεοῦτο ἐπὶ πλέον εἰς τὸ
πνεῦμά του. Τὸ ἐξερευνησῆαι τὸ τέως ἀγνωστον μέρος
τῆς 'Αφρικῆς ὅπερ ὁ Νεῖλος, ὁ μέγας οὗτος ποτα-
μὸς, οὗτινος αἱ πηγαὶ ἦσαν εἰσέτι ἀγνωστοί, ἤθελε
θέσει εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Αἰγύπτου· τὸ ν' ἀνοι-
ξῇ εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον ὁδὸν νέαν ἐξασφαλίζων
οὕτω και ὁδὸν πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ εὐαγγελίου και
τὸ νὰ λύσῃ ἐν των μεγαλειτέρων των νεωτέρων χρό-
νων προβλημάτων, ἀνακαλύπτων τὰς πηγὰς τοῦ
ποταμοῦ τοῦτου, οὗτινος κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν
ἡ κεφαλὴ ἐπανεπαυετο ἐπὶ των ὀρέων τῆς Αἰθιοπίας
ταῦτα ὑπῆρξαν τὰ ἀντικείμενα τῆς φιλοδοξίας τοῦ
Λιβιγκστῶνος.

»Ὁ Βούρτων, Σπῆκ, Λιζάν, Βάνερ και Γραντ ἀ-
τρόμητοι και ἀκάματοι περιηγηταὶ εἶχον ἤδη ἀνα-
τρέξῃ τὸ ρεῦμα τοῦ Νεῖλου. Παρὰ δὲ τὸν ἰσημερινὸν
εἶχον ἀνακαλύψει πολυάριθμους λίμνας· τὴν τοῦ 'Αλ-
βέρτου, τὴν Βικτωρίαν Νιάνσαν και τὴν Ταγκανύ-
καν. Ποία ὅμως ἡ μεταξὺ αυτῶν σχέσις; Ὁ Νεῖ-
λος ἐξέρχεται ἐκ τῆς λίμνης τοῦ 'Αλβέρτου ἀλλὰ
μήπως εἶχει μᾶλλον ἀπομειωματωμένην πηγὴν. Τοι-
αῦτα ἦσαν τὰ τιθέμενα τότε θέματα.

Τῷ 1866 ὁ ἰατρὸς ἐπανῆλθεν εἰς 'Αφρικὴν τὸν
τόπον τοῦτον, ὃν ἠδύνατο τῷ ὄντι νὰ θεωρῇ ὡς
δευτέραν αὐτοῦ πατρίδα. Οὐδόλως προϋτίθετο νὰ
ἀκολουθήσῃ τὴν αὐτὴν των προκατόχων αὐτοῦ ὁδὸν
θέλων ἀπ' ἐναντίας νὰ φθάσῃ πρὸς νότον τὰς πηγὰς
τοῦ αἰγυπτίου ποταμοῦ· ἀναχωρήσας ὅθεν τῆς Ζαγ-
ζιδάρης μετὰ συνοδείας τοιαύτου ἀνδρῶν ἐφθάσεν
εἰς τὴν ἐκβολὴν τοῦ 'Ροδούμα. Ἀνήλθε τὸν πο-
ταμὸν τοῦτον μέχρι τῆς περὶ τὴν Νιάνσαν λίμνην
χώρας, ἀλλ' ἐνθαῦθα ὁ μικρὸς στρατὸς του ἐνεκα
των κινδύνων και των κόπων τοιούτου ταξιδίου ἐ-

δραπεύευσεν ἐν συνόλῳ οὕτως, ὥστε ὡραίαν τινα ἡ-
μέραν ἐγερεῖς ὁ Λιβιγκστὼν εύρέθη μόνος. Κατῶρ-
θωσε νὰ σχηματίσῃ νέον στρατὸν και κατὰ τὸν δε-
κέμβριον τοῦ 1866 τὸν βλέπομεν διατρέχοντα τὸ
μεταξὺ των λιμνῶν Νυάσης και Ταγκανίκης. Ἐπὶ
δύο ὀλοκλήρη εἶτι ὁ ἀκάματος περιηγητῆς ἐπλανᾶτο
εἰς τὰς ἀπεράντους ταύτας ἐρημίας, ἐπιδοθεὶς ἰδίως
εἰς τὴν μελέτην ποταμοῦ τινὸς ὀνομαζομένου Χαμ-
βῆκι, ὃν ἐνόμιζεν ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν Ζαμ-
βίραν, ἀλλ' ὅστις μετ' αὐτὸν φαίνεται ὡς ὁ κύριος
τοῦ Νεῖλου βορρῶν. Ἐξήτασεν ἐπίσης τὰς ὄχθας
τῆς Ταγκανίκας. Δὲν ἀπέειχεν ἤδη ἢ πενήτηντα ἢ
ἐξήκοντα λεύγας των χωρῶν ἃς ὁ Σπῆκ ἐπεσκέφθη,
ὅτι ἡ συνοδεία του τὸν ἐγκατέλειπεν ἐκ νέου. Μό-
νος, στερούμενος παντός μέσου ὑπάρξεως, ᾤφειλε
νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴχνη του· και κατὰ τὸν Ὀκτώ-
βριον τοῦ 1871, εύρισκετο πάλιν ἐν Οὐζίζι ἐπὶ των
ὄχθων λίμνης περὶ ἧς κατόπιν θέλω ὀμιλήσει.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι τῆς συνοδείας του, οἵτινες τὸν
ἐγκατέλειψαν διέδοσαν τὴν περὶ τοῦ θανάτου
του φήμην. Ἡ εἰδησις αὐτὴ ἀντήχησε και ἐν Εὐ-
ρώπῃ· δὲν ἤξευρε τις τί νὰ σκεφθῇ πλέον. Τότε
ὁ διευθυντῆς μεγάλης τινὸς ἐφημερίδος τοῦ Κήρυκος
τῆς Νέας Ἰόρκης κκ. Bennet ἀνέθηκεν εἰς τὸν κ.
Στάνλεϋ νὰ ἀνεύρῃ τὸν Λιβιγκστῶνα και νὰ φέρῃ
εἰς αὐτὸν συγχρόνως πληθὺν ἀντικειμένων ὧν ἐκεῖ-
νος θὰ εἶχεν ἀνάγκην. Ὁ Στάνλεϋ ἐξετέλεσε τὴν
ἀποστολήν του μετὰ τόλμης και θάρρους ἀπιστεύ-
του· ἐφθάσεν εὐτυχῶς εἰς Οὐζίζι και ἠδυνήθη τέλος
νὰ θλίψῃ τὴν χεῖρα του δοκτορος εἰς ἀναζήτησιν
τοῦ ὁποίου ἤλθε ἀπὸ τόσο μακρόν. Ὁ ἰατρὸς εἶχε
γρηᾶσει· τὸ μέτωπόν του ἦν ἐρρυθιδῆμενον, ὁ μύ-
σταξ και αἱ τρίχες του εἶχον λευκανθῆ. Οἶα χαρὰ
ἀπροσδόκητος δι' αὐτὸν τὸ νὰ δεχθῇ ἐπίσκεψιν ἀ-
δελφοῦ Εὐρωπαϊοῦ παρ' οὐ νὰ μάθῃ ὅτι δὲν ἐλη-
σμονήθη.

'Αφ' οὗ διέτρεξαν ὁμοῦ ἐπὶ τινὰς μῆνας τοὺς πέ-
ριξ τόπους οἱ δύο φίλοι ᾤφειλαν τέλος νὰ χωρισθῶσι
τὴν 22 Φεβρουαρίου 1862· ὁ ἀνταποκριτῆς τοῦ Κή-
ρυκος τῆς Νέας Ἰόρκης ἐγκατέλειπε τὸ Οὐζίζι, ὅπως
ἐπανέλθῃ εἰς τὴν παραλίαν, ἐν ᾧ ὁ ἡρωϊκὸς περιηγη-
τῆς μας ἐπανελάμβανε τὴν πρὸς τὰς ἀνακαλύψεις
του ὁδόν. Ἄλλ' ἡ υγεία του ἐπὶ μᾶλλον και μᾶλ-
λον ἐκλονεῖτο. Ἐρροθενήμενος ὑπὸ τοῦ κόπου κα-
ταβεβλημένος ἐκ των πυρετῶν, ἐπέτυχεν τέλος δι-
ελθὼν τὰ πέριξ τῆς Βανκουόλης λίμνης ἐκτεταμένα
εἶλν νὰ φθάσῃ εἰς Ἰλάλα, χωρίον πολυπληθὲς πρὸς
νότον τῆς λίμνης πρωτεύουσαν Σουλτάνου. Πλὴν
αἱ δυνάμεις του εύρίσκοντο εἰς τὸ τέρμα των και ἐ-
γένετο ἀνάγκη νὰ τὸν μεταφέρωσιν ἐπὶ εἶδους
φορείου.

Εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῆς δυστυχίας του ὁ Σουλ-
τάν τῆς Ἰλάλας ἤρνετο νὰ δεχθῇ τὸν ἀσθενῆ· ἐ-
πρεπεν ὅθεν νὰ τὸν μεταφέρωσιν κούρας τινὰς μα-
κρὰν τοῦ ἀφιλοξένου τοῦτου τόπου. Ἐκτίσαν κα-
λύβην ἐκ δένδρων, ἐν ἣ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας

ἐξηπλωμένος ἐπὶ ἀθλίου κράββατου, παρ' ᾧ δὲν εὐρίσκοντο ἢ οἱ δύο πιστότεροι δούλοι του Σούσης καὶ Μαζβάρας. Ἰπέφερε μετὰ γενναϊότητος ἀξιοθαύμαστου οὐδὲ ψιθυρισμὸς ἐξῆλθε τῶν χειλέων του. Προϊάν τινα εἰσελθὼν εἰς τὸ δωματίον του ὁ εἰς τῶν ὑπηρετῶν εὗρεν αὐτὸν γονυπετῆ παρὰ τὴν κλίνην του. Κατ' ἀρχάς ἐνόμιζεν ὅτι προσεύχεται ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ βλέπων αὐτὸν ἀκίνητον προσεκάλεσε τὸν συνυπρέτην του. Καὶ τῶν δύο ὁμοῦς αἱ φροντίδες ἀπέβησαν ἐπὶ ματαίῳ: Ὁ Λιβηγστὸν εἶχε παραδώσει τὴν ψυχὴν εἰς ἐκεῖνον, ὃν τόσω πιστῶς ἐξυπρέτησε πάντοτε. Ἦτο ἡ 4^η Μαΐου τοῦ 1873.

Τὸ σῶμα του ταριχευθὲν τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ὑπηρετῶν του, μετεφέρθη εἰς Ζανζιβάραν καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀγγλίαν ὅπου μετὰ πανηγυρικὴν κηδεῖαν κατετέθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Οὐσετμίνστερ εἰς τάφον φέροντα τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν.

ΔΑΒΙΑ ΛΙΒΓΣΚ ΤΩΝ

ΓΕΝΝΗΘΗΣ ΕΝ ΒΛΑΝΤΥΡ ΔΑΜΑΡΚΕΥΡ (Σκωτίας)

ΤΗΝ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 1817.

ΑΠΘΑΝΕΝ ΕΝ ΙΑΛΑΑ (κεντρικῆς Ἀφρικῆς)

ΤΗΝ 4 ΜΑΪΟΥ 1873.

ΑΔΕΛΑΪΣ Σ. . . .

ΦΡΙΤΙΟΦ

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ.

(Συνέχεια, ἴδε ἀριθ. 6).

Τέλος μαγικῶν πλοιάριον, *Ellida* τὸ ὁποῖον ὁ Ἐγὶρ θεὸς θαλάσσιος κρυπτόμενος ὑπὸ μορφήν ἀνθρωπίνην ἐδωρήσατο τῷ πάππῳ τοῦ Φριτιόφ εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς φιλοξενίας του. Τὸ πλοῖον τοῦτο ὅμοιον πρὸς δράκοντα εἶχε τὴν μὲν πῦρραν ἐρυθρὰν τὸ δὲ σκάφος πεποικιλμένον χρυσῷ καὶ κυανῷ καὶ τὸ πηδάλιόν του παρίστα οὐρανὸν κατακεκαλυμμένην χρυσαῖς λεπίσι ἐν ᾧ τὰ ἱστία του μελανὰ, κεκοσμημένα πορφύρα ἄφινον πολὺ ὀπισθέν των τὸν ἀετὸν ἀνοιγόμενα πρὸς τὸν ἀνεμῶν.

Ἐξαιρουμένων τῶν βασιλέων ὁ Φριτιόφ ἦτο ὁ πλουσιώτερος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δὲ φήμη τῆς γενναιοψυχίας καὶ τῶν ἀρετῶν του ἤρξανε καθ' ἐκάστην.

Δώδεκα εὐψυχοὶ ἄνδρες σύντροφοι τοῦ πατρός του ἦσαν σύντροφοὶ καὶ αὐτοῦ ἅπαντες ἦσαν ἡλικιωμένοι ἐκτὸς ἐνός, τοῦ Βιδόν, ὅστις ἦτο χαριεὶς ὡς παῖς, ἰσχυρὸς ὡς ἀνὴρ καὶ σοφὸς ὡς γέρον. Ὁ Βιδόν συνῆρξανε μετὰ τοῦ Φριτιόφ ἀνέμιξαν ἀλλοτε τὸ αἷμα των ἐν τῷ αὐτῷ κρατῆρι συνομολογήσαντες ἀλληλοδοθήσαν ὠκίσθησαν ἀμοιβαίαν συμμετοχὴν ἐν ταῖς εὐτυχίαις, καὶ ἀντίληψιν ἐν ταῖς δυστυχίαις ὠκίσθησαν νὰ ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον ἀλλήλων.

Μεταξὺ τῶν ἀπέριων συγγενῶν, οἵτινες συνήχθησαν κατὰ τὴν τελετὴν τῆς κηδεῖας τοῦ Θόρστεν μόνος ὁ Φριτιόφ ἐφαίνετο τεθλιμμένος. Ἠκράσατο τοῦ νεκρικοῦ ἤχου καὶ τῶν ἐγκωμίων τοῦ τεθνεῶτος δακρυρροῶν ἐκένωσε τὸ κέρας του εἰς τιμὴν τοῦ πατρός του καὶ ἐκάθεσθη ἐπὶ τῆς ἑδρας τῆς τιμῆς τῶν Βίκιγκ, ἧτις ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης περιήλθεν εἰς αὐτόν.

Αἱ ἐβδομάδες ἐν τούτοις παρήρχοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, τὰ δὲ ὄργανα εἰς μάτην ἀντήχουν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Φριτιόφ μάτην οἱ σιάλλοι¹ ἐξυμνοῦν τὰ κατωρθώματα τοῦ Βίκιγκ. Ἡ γῆ εἶχεν ἐξέλθει εὐθαλῆς καὶ χλοερὰ ἐκ τοῦ χιονώδους σαβάνου τῆς καὶ ἐπὶ τῆς κυανοβαφοῦς θαλάσσης ὠλισθανὸν κούφαι αἱ εὐστροφοὶ νῆες ὁ Φριτιόφ ἐθέρει ἀδιάφορος τὰς κοιλάδας καὶ τὰ δάση. Ἀλλὰ τέλος ἦλθε καὶ δι' αὐτὸν ἡμέρα χαρᾶς. Ὁ Ἐλγ, ὁ Ἀλφδαν καὶ ἡ Ἰνγεβόργη ἀπεδέχθησαν τὴν πρόσκλησίν του. Καθήμενος παρὰ τὴν ὠραίαν νεανίδα ἐσωπρίζετο εἰς τὰ ἀγνὰ καὶ γλυκεὰ βλέμματά της ἐκδεχόμενος παρ' αὐτῆς δειλὰ θωπεύματα τῆς χειρὸς. Ὁμίλου περιτῆς παιδικῆς των ἡλικίας. — «Ἐν τοῖς ἀνακτόροις μας ἔλεγεν ἡ θυγάτηρ τοῦ Βήλη δὲν εἶναι τόσω εὐάρεστος ἡ διαμονὴ ὅσῳ ἐνταῦθα. Ὁ Ἐλγ εἶναι πολὺ τρυχὺς, ὁ δὲ Ἀλφδαν λίαν ἀκηδής ὥστε εἰς οὐδέτερον δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ τοὺς πόνους μου. Αἱ περιστεραι, ἂς ἐξημερώσαμεν ἐφυγον διεσκορπίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἱερακοῦ δὲν μένει ἢ ἐν ζεύγῳ. Λάβε ἐν ἐκ τῶν πτηνῶν τούτων γνωρίζει πολλὰ καλῶς τὴν πρὸς τὰ ἀνάκτορα κρύπτε ἐνίοτε ἐπιστολὴν ὑπὸ τὴν λευκὴν πτέρυγάν της. . . . Ἡ Ἰνγεβόργη ἀνεχώρησε καὶ μετ' αὐτῆς ἡ εὐθυμία καὶ ἡ ἰλαρότης τοῦ Φριτιόφ ἡ θλίψις καὶ τὰ ὄνειροπολήματα ἐπανῆλθον εἰς τὸν νεανίαν πολεμιστὴν, ἐνῶ τὸ ἀποσταλὲν πτηνὸν δὲν ἐπανῆλθεν ὅπως κομίσῃ ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θόρστεν.

ΔΥΟ ΑΙΓΗΣΕΙΣ.

«— Τί ἔχεις λοιπὸν ἀετιδεῦ; εἶπεν ἡμέραν τινα ὁ Βιδόν τῷ Φριτιόφ μὴ σοὶ λείπει τι; μήπως πάσχει ἡ καρδία σου ἢ μήπως εἶναι ἡ πτέρυξ σου πληγωμένη; τί θέλεις; Ἰδὲ τοὺς ἀνυπομονοῦντας ἵππους σου τοὺς κατὰ τὴν τῆς λείας των κρᾶζοντας ἱερακας καὶ τὸ ἠγχιροβολημένον πλοῖόν σου ταλαντευόμενον ὡς νὰ ἦτο ἐτοιμὸν εἰς ἀναχώρησιν. . . . Ἄλλ' ὄχι ἡσυχάσατε ἵπποι, ἱερακες, πλοῖον ὁ Φριτιόφ δὲν ζητεῖ οὐδὲ κινήγιον οὐδὲ πολέμου. Μεθ' ὅλα ταῦτα ἀρέσκειται νὰ ἀποθάνῃ ἐπὶ τοῦ ἀχύρου μᾶλλον ἢ ἀλλοῦ που. . . .»

(Ἔπεται συνέχεια)

¹ Ποιηταὶ τοῦ Βορρά.

Συνοδμητοὶ ἐγγράφονται ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ κ. Α. Κ. Γεράρδῳ βιβλιοδότη Γαλατᾶ ὁδὸς Γεωργανζιλᾶ ἀριθ. 100.

Αἱ λύσεις τῶν αἰνιγμάτων τοῦ 7 φύλλου θέλουσι ἐπιμυθεῖν εἰς τὸ 9.